

Голові разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 20.051.223
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника
доктору економічних наук, професору
Левандівському Омеляну Тарасовичу

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора економічних наук, професора,
професора кафедри обліку і оподаткування
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
Сас Людмили Степанівни
на дисертаційну роботу Кропельницького Андрія Орестовича на тему:
«Організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону в умовах
синергії влади та бізнесу»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 051 Економіка**

1. Актуальність дисертації. У сучасних умовах воєнних викликів та масштабної трансформації соціально-економічної системи України, особливої актуальності набуває пошук ефективних механізмів забезпечення регіонального розвитку, здатних поєднати потенціал держави, бізнесу та територіальних громад задля досягнення цілей сталого зростання. Повномасштабна війна суттєво загострила проблеми функціонування регіональних економік, спричинила структурні диспропорції, релокацію підприємств, зміну логістичних ланцюгів, зумовила значну потребу у відбудові критичної інфраструктури за обмежених бюджетних ресурсів. В таких умовах важливого значення набувають нові організаційно-економічні підходи до формування партнерських відносин між органами публічної влади та бізнесом, орієнтовані на мобілізацію інвестиційних ресурсів, підвищення інституційної спроможності територій і забезпечення їх довгострокової конкурентоздатності.

Переосмислення ролі держави у забезпеченні регіонального розвитку, реформування системи публічного управління, реалізація політики децентралізації та інтеграція України до європейського економічного простору актуалізують потребу удосконалення організаційно-економічних механізмів взаємодії влади та бізнесу. Водночас, сучасна практика реалізації проєктів державно (публічно)-приватного партнерства свідчить про наявність низки інституційних, фінансових та організаційних обмежень, що потребують комплексного наукового осмислення та вироблення нових методичних підходів до їх подолання.

Дисертаційна робота Крпельницького А.О. присвячена вирішенню важливого наукового завдання – розроблення теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-економічного забезпечення розвитку регіону в умовах синергії влади та бізнесу. Актуальність та своєчасність дослідження підтверджується його спрямованістю на формування сучасних інструментів регіональної політики, удосконалення механізмів державно (публічно)-приватного партнерства, розвитку кластерних ініціатив, індустріальних парків та моделей змішаного фінансування, що мають важливе значення для повоєнного відновлення України та забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку регіонів.

Враховуючи зазначене, обрана тема дисертаційного дослідження є актуальною як у теоретичному, так і прикладному аспектах, а отримані результати мають наукову новизну та значний потенціал практичного використання у процесі формування й реалізації державної регіональної політики.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу Крпельницького Андрія Орестовича виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри фінансів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника в межах науково-дослідної теми «Розробка теоретичних та прикладних аспектів управління соціально-економічним розвитком регіону» (номер державної реєстрації 0111U007667).

У межах обраної наукової теми здобувачем досліджено теоретичні й прикладні засади організаційно-економічного забезпечення розвитку регіону в умовах синергії влади та бізнесу, удосконалено методичні підходи до оцінювання потенціалу міжсекторної взаємодії, обґрунтовано напрями розвитку державно (публічно)-приватного партнерства, кластерних ініціатив та механізмів змішаного фінансування як інструментів забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів.

Основні положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи логічно пов'язані із завданнями науково-дослідної теми та спрямовані на вирішення актуальних проблем удосконалення механізмів регіонального розвитку в сучасних умовах.

3. Наукова новизна. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Дисертаційна робота Крпельницького Андрія Орестовича є самостійним завершеним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності вирішують важливе наукове завдання удосконалення теоретико-методичних засад організаційно-економічного забезпечення розвитку регіону в умовах синергії влади та бізнесу.

Особистий внесок здобувача полягає у комплексному дослідженні теоретичних, методичних і прикладних аспектів формування ефективної моделі взаємодії органів влади та бізнесу як визначального чинника забезпечення

сталого соціально-економічного розвитку регіонів в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій економіки.

У дисертаційній роботі представлено низку вагомих результатів, що характеризуються науковою новизною. Позитивної оцінки заслуговує уточнення змісту дефініцій «синергія влади та бізнесу» й «організаційно-економічний механізм». Автором обґрунтовано синергію влади та бізнесу як особливу форму інституційної взаємодії, яка забезпечує отримання додаткового соціально-економічного ефекту завдяки об'єднанню ресурсного, фінансового, управлінського та інноваційного потенціалу учасників. Такий підхід істотно розширює існуючі наукові уявлення про механізми міжсекторної взаємодії, відповідає сучасним тенденціям розвитку регіональної економіки та сприяє поглибленню теоретичних засад регіонального розвитку.

Важливим науковим результатом є удосконалення класифікації організаційно-економічних механізмів розвитку регіону шляхом виокремлення адаптивних механізмів партнерського типу, які враховують особливості функціонування регіональної економіки в умовах децентралізації, воєнного стану та післявоєнного відновлення. Науковою новизною характеризується також запропонована автором систематизація синергетичних ефектів взаємодії влади та бізнесу за джерелами їх виникнення, особливостями операційної діяльності та очікуваними соціально-економічними результатами.

Науково обґрунтованим є вдосконалення методичного підходу до оцінювання організаційно-економічного потенціалу співпраці влади та бізнесу на основі інтегрального індексу, який базується на системі взаємопов'язаних показників економічної результативності, інституційної зрілості та соціально-економічного ефекту взаємодії; відзначається комплексністю, об'єктивністю оцінювання та можливістю практичного використання у процесі формування регіональної політики.

Автором проведено комплексну діагностику розвитку Карпатського макрорегіону в умовах воєнних трансформацій економіки, зокрема, ґрунтовно проаналізовано сучасні тенденції соціально-економічного розвитку регіону, вплив релокації підприємств, особливості розвитку зовнішньоекономічної діяльності, функціонування індустріальних парків та кластерних ініціатив, що дозволило сформуванати цілісне бачення перспектив підвищення конкурентоспроможності регіону.

Заслуговує уваги розроблена концептуальна модель організаційно-економічного механізму розвитку регіону в умовах синергії влади та бізнесу, яка інтегрує: суб'єктів взаємодії; інституційні, фінансові та організаційні інструменти; механізми реалізації й очікувані результати, що дає змогу забезпечити досягнення синергетичного ефекту та підвищення ефективності реалізації регіональної політики.

Практичну цінність мають результати, пов'язані з обґрунтуванням стратегічних орієнтирів розвитку державно (публічно)-приватного партнерства, використанням механізмів змішаного фінансування, розвитком кластерної взаємодії та індустріальних парків як інструментів активізації інвестиційної діяльності й забезпечення післявоєнного відновлення регіонів. Запропонований автором організаційно-економічний механізм пройшов емпіричну верифікацію, а його практична реалізація супроводжується системою критеріїв оцінювання ефективності та відповідними управлінськими рекомендаціями.

У цілому, отримані результати свідчать про належний рівень наукової новизни дисертаційної роботи, її теоретичну цінність та практичну значущість. Особистий внесок здобувача є достатнім, чітко простежується у всіх розділах дисертації, підтверджується змістом наукових публікацій, апробацією результатів дослідження та не викликає сумнівів.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі Кропельницького Андрія Орестовича, є достатньо обґрунтованими, логічно взаємопов'язаними та підтверджуються застосуванням сучасної методології економічних досліджень, широкої інформаційної бази й результатами проведеного автором аналізу.

Обґрунтованість отриманих результатів забезпечується комплексним використанням адекватних поставлених меті та визначеним завданням дисертації загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Системний, інституціональний, компаративний, статистичний, економічний, структурно-динамічний аналіз, SWOT-аналіз, методи інтегрального оцінювання та моделювання дозволили автору всебічно дослідити процеси організаційно-економічного забезпечення розвитку регіону, оцінити особливості взаємодії органів влади та бізнесу і сформулювати науково обґрунтовані рекомендації щодо їх удосконалення.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти України та Європейського Союзу, офіційні статистичні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства економіки України, міжнародних організацій, результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, а також матеріали власних аналітичних узагальнень автора.

Результати проведеної автором комплексної діагностики соціально-економічного розвитку Карпатського макрорегіону стали основою для формування пропозицій щодо вдосконалення організаційно-економічного механізму розвитку регіону. Використання інтегрального підходу до оцінювання потенціалу співпраці влади та бізнесу дозволило об'єктивно виявити просторові відмінності розвитку міжсекторної взаємодії та обґрунтувати необхідність застосування диференційованих підходів до реалізації регіональної політики.

Практична цінність дисертаційної роботи визначається тим, що запропоновані автором методичні підходи, концептуальна модель організаційно-економічного механізму розвитку регіону, рекомендації щодо розвитку державно (публічно)-приватного партнерства, використання механізмів змішаного фінансування, кластерного підходу та індустріальних парків можуть бути використані органами державної влади, органами місцевого самоврядування, агенціями регіонального розвитку, суб'єктами господарювання та іншими інституціями під час формування і реалізації стратегій регіонального розвитку та програм відновлення територій.

Важливою перевагою дисертації є те, що запропонований організаційно-економічний механізм обґрунтовано не лише теоретично, а й верифіковано емпірично, що підтвердило його ефективність як інструменту забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів. Це суттєво підвищує практичну значущість отриманих результатів та можливість їх використання в сучасних умовах післявоєнного відновлення України.

Результати дослідження достатньою мірою апробовані, опубліковані у фахових наукових виданнях, обговорювалися на міжнародних науково-практичних конференціях та впроваджені у діяльність відповідних установ, що підтверджується наведеними у дисертації довідками.

Отже, наведені в дисертації наукові положення, висновки та практичні рекомендації належним чином аргументовані, характеризуються внутрішньою логічною послідовністю, достатнім рівнем наукової обґрунтованості та достовірності, а також мають вагоме теоретичне й практичне значення для подальшого розвитку організаційно-економічних засад забезпечення регіонального розвитку в умовах синергії влади та бізнесу.

5. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Основні наукові положення, результати, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі Крпельницького Андрія Орестовича, достатньою мірою відображені в опублікованих наукових працях автора та пройшли належну апробацію у науковому середовищі.

За темою дисертації опубліковано 5 наукових статей, із яких 4 – у фахових наукових виданнях України, включених до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України, та 1 стаття – у науковому електронному журналі. Загальний обсяг наукових публікацій становить 4,73 друкованих аркуша, з яких 2,56 друкованих аркуша належать особисто здобувачу.

Окремі результати дослідження апробовано у трьох тезах доповідей міжнародних науково-практичних конференцій, що свідчить про їх публічне обговорення та сприйняття науковою спільнотою.

Аналіз змісту опублікованих праць засвідчує їх послідовний взаємозв'язок із логікою дисертаційного дослідження. У публікаціях відображено результати досліджень організаційно-економічних засад державно (публічно)-приватного партнерства, сучасного стану та перспектив його розвитку, оцінювання соціально-економічного розвитку Карпатського макрорегіону, аналізу інвестиційної привабливості окремих секторів економіки, а також удосконалення інституційних механізмів взаємодії влади та бізнесу на регіональному рівні.

Варто відзначити, що результати дослідження опубліковані у логічній послідовності відповідно до етапів виконання дисертаційної роботи: від опрацювання теоретичних засад функціонування державно (публічно)-приватного партнерства до обґрунтування сучасних моделей змішаного фінансування та інституційних механізмів забезпечення розвитку регіонів в умовах воєнного та повоєнного відновлення.

Опубліковані праці повною мірою відображають основні положення дисертації, її наукову новизну та практичне значення. Особистий внесок здобувача у співавторських публікаціях є чітко визначеним, що відповідає вимогам академічної доброчесності та підтверджує самостійність виконаного дослідження.

Таким чином, обсяг, зміст та рівень апробації наукових результатів дисертаційної роботи повністю відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка», а опубліковані праці достатньо повно відображають основні результати проведеного дослідження.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивно оцінюючи науковий рівень, теоретичну та практичну цінність дисертаційної роботи Крпельницького Андрія Орестовича, необхідно зазначити, що окремі положення дисертації мають дискусійний характер або потребують додаткового обґрунтування, зокрема:

1. У дисертації ґрунтовно розкрито концептуальну модель організаційно-економічного механізму розвитку регіону в умовах синергії влади та бізнесу. Доцільно більш детально висвітлити механізми її практичної імплементації залежно від рівня соціально-економічного розвитку регіонів України, їх фінансової спроможності та інституційних особливостей, що сприятиме розширенню можливостей практичного використання запропонованої моделі.

2. Вагомим здобутком автора є запропонований інтегральний підхід до оцінювання потенціалу співпраці влади та бізнесу. Водночас, подальшого розвитку потребують питання адаптації обраної системи показників до умов післявоєнного відновлення, зокрема шляхом урахування ризиків реалізації інвестиційних проєктів, інституційної стійкості територій та ефективності використання міжнародної фінансової допомоги.

3. Автором аргументовано перспективність використання механізмів змішаного фінансування та державно (публічно)-приватного партнерства для реалізації регіональних інвестиційних проєктів. Разом із тим, доречний більш детальний аналіз фінансових інструментів управління ризиками, які застосовуються у міжнародній практиці у процесі реалізації інфраструктурних проєктів із залученням приватного капіталу, що дозволить посилити прикладний аспект запропонованих рекомендацій.

4. Перспективним напрямом подальших наукових досліджень вважаю розширення апробації запропонованого організаційно-економічного механізму на інші макрорегіони України, що дає змогу оцінити універсальність запропонованих методичних підходів та врахувати особливості територій із різною структурою економіки, інвестиційним потенціалом та рівнем розвитку міжсекторної взаємодії.

Наведені дискусійні положення мають рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, рівень її наукової новизни, теоретичної обґрунтованості й практичної значущості та можуть бути враховані автором у подальшій науковій роботі.

7. Загальний висновок. Дисертаційна робота Крпельницького Андрія Орестовича на тему «Організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону в умовах синергії влади та бізнесу» є самостійною, завершеною науковою працею, виконаною на високому науково-методичному рівні, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають істотне значення для розвитку теорії та практики регіональної економіки, удосконалення організаційно-економічних механізмів взаємодії влади та бізнесу, формування сучасної регіональної політики й забезпечення сталого соціально-економічного розвитку територій.

Зміст дисертації характеризується логічною структурою, внутрішньою цілісністю та послідовністю викладу матеріалу. Мета дослідження досягнута, поставлені завдання виконані повною мірою, а сформульовані наукові

положення, висновки й практичні рекомендації належним чином обґрунтовані, достовірні та підтверджені.

Отримані автором результати характеризуються науковою новизною, мають теоретичну й практичну цінність, достатньо апробовані, опубліковані у фахових наукових виданнях і можуть бути використані у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, агенцій регіонального розвитку, суб'єктів господарювання, а також у науковій та освітній діяльності закладів вищої освіти.

Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам, порушень принципів академічної доброчесності не виявлено. Наукові результати, висновки та рекомендації, наведені у роботі, є результатом самостійних досліджень автора.

За актуальністю теми, рівнем наукової новизни, ступенем обґрунтованості та достовірності отриманих результатів, теоретичною і практичною значущістю, повнотою їх апробації та публікації, дисертаційна робота Кропельницького Андрія Орестовича на тему «Організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону в умовах синергії влади та бізнесу» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а також Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами).

Рецензент

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Людмила САС